

**MILITARY
MILITARY**

A close-up, painterly illustration of a man in a military uniform, looking slightly to the right and smoking a cigarette. The background is dark red.

Za vlast a za chlast

A painterly illustration of soldiers in a dark, burning environment. One soldier in the center holds a blue rifle. Large flames and smoke are visible in the background.

Helmut Nowak

Za vlast a za chlast

Přeložil: **JIŘÍ NOVOTNÝ**

Helmuth Nowak: Za vlast a za chlast
Vydání první.
Copyright © 2007 Helmuth Nowak
All rights reserved.

Vydalo nakladatelství Baronet a.s., Izraelská 6, Praha 10, www.baronet.cz
v roce 2007 jako svou 1267. publikaci.
Český překlad © 2007 Jiří Novotný.
Přebal a vazba © 2007 Ricardo a Baronet.
Ilustrace na přebalu © 2007 Karel Řepka.
Sazba a grafická úprava Ricardo, Sudoměřská 32, Praha 3.
Tisk a vazba: **FINIDR** s. r. o., Český Těšín.

Veškerá práva vyhrazena.
Tato kniha ani jakákoli její část nesmí být přetiskována, kopírována
či jiným způsobem rozšiřována bez výslovného povolení.

Název a logo BARONET® jsou ochranné známky zapsané
Úřadem průmyslového vlastnictví pod čísly zápisu 216133 a 216134.

ISBN 978-80-7384-043-3

BARONET
Praha 2007

Helmuth Nowak

**Za vlast
a za chlast**

KAPITOLA 1

Nikde na světě prý nebývá tak krutá zima jako v Rusku, vrtěli nevěřičně hlavami vojáci německé skupiny armád Jih, postupující koncem června 1941 Ukrajinou. Lidé údajně zamrzají do ledových hranolů, moč kropící sníh ztuhne ještě ve vzduchu jako zahnutá turecká šavle. Takové báchorky bylo možné číst ve vzpomínkách pamětníků na statečné činy německé armády v dobách Velké války; ostatně podobných nesmyslů tam bylo napsáno daleko víc. Jako třeba že Rusové jsou udatný válečnický národ s ohromující bojovou silou, která si jednoho krásného dne podmaní celou Evropu stejně snadno, jako se jí už podařilo zhltat přes polovinu Asie. Že jejich nové učení o vládě dělníků a rolníků oslní miliony lidí podobně jako kdysi křesťanství, takže se začnou domáhat – snad dokonce kvůli tomu rozpoutají i krvavé revoluce –, aby jim místo dosavadních vlád (které stejně nikdy a nikde za moc nestály) raději poroučeli pogramotní komisaři s rudými hvězdami na čepicích.

Jako ve všech báchorkách, ani tady nebylo na panujících pověstech jediné zrnko pravdy. Člověk nemůže dojít až na samotný okraj světa a tam přepadnout do vesmíru, do naprostého *nic* lemovaného vzdálenými hvězdami. Nemůže přejít přes devatero lesů a devatero řek, aby našel vysněný kraj, kde mu pečený holub neomylně zamíří rovnou do pusy, kde roste zlaté kapradí a stromy s jablky zajišťujícími věčné mládí. Bůh je sice všemohoucí, rozhodně ale neměl v úmyslu lidem jejich pozemský úděl nijak ulehčovat.

A tak pokud jde o ty kruté zimy, ve skutečnosti si Rusko nijak nezádávalo se Saharou. Byl červen roku 1941, přes čtyřicet stupňů ve stínu, lidské sliznice, oči a plíce rozežíral jemný černý prach, filtry a píсты vozidel ucpával a rozdíral šedý smirkový písek a vedro doléhalo stejně neúprosně jako vinařský lis. Ovšem ty šťávy, které se z člověka linuly, ani zdaleka neměly chuť a vůni zralého ovoce, spíše se zdálo, jako by každý příslušník wehrmachtu v sobě nosil zahrávající žumpu.

Pot páchl jako mastné splašky z kuchyně, i ti nejčistotnější byli cítit latrínou, kompostem, plísní a zatuchlinou, občas z někoho zavanul nakyslý zápach tabákového kouře či zkvašené bramborové močky, která nestačila vyvanout z vyjedeného bramborového krechtu; neklamné znamení, že se dotýčný přes přísný zákaz a rafinovaná bezpečnostní opatření nějak dostal k nejpodřadnějšímu chlastu. Kdo zdolal půl ešusu takové samohonky, tomu slezly nehty na nohou, kdo plný, zahynul v prudkých křečích.

Zápach vojska přitahoval hmyz z dalekého okolí, lesklé zelené masařky, nejraději hodující na mršinách, záplavy menších černých much, pro něž se zpocení lidé stali větší atrakcí než obvyklá hnojiště, ještě drobnější černé mušky, jejichž jediný dotek žahal jako kopřivy; ty se se zvláštní oblibou draly do uší a nosů, ovšem vrcholnou gastronomickou lahůdku pro ně představovaly usazené lidské oči.

Přinejmenším stejně iluzorní se ukázala bojová síla dělnicko-rolnické Rudé armády, alespoň v oněch prvních dnech. Neohrabaně se pohybující Rusové s dlouhými puškami – bezpochyby ještě z carských dob – vystříleli jediný zásobník nábojů, který měli, a pak utekli, nebo s dobromyslnými úsměvy zvedli ruce vysoko nad hlavy. Vzdávali se po celých houfech, odcházeli do zajetí se zvědavostí školáků, které vzali učitelé na výlet. Někde však přece jen bojovali zuřivě, když se ovšem německé oddíly po těžkých ztrátách prodraly

jejich postavením, našly za bojovou linií ještě jednu, odkud na „řádné chování“ rudoarmějců dohlížely lépe vyzbrojené a přednostně zásobované oddíly NKVD, jakéhosi ruského SS i gestapa vjednom.

* * *

Divize vyrazila na další etapu za rozednění, kdy ještě slunce tolik nežhnulo a prach na bídné úvozové cestě, v ruských mapách vyznačené jako dálnice první třídy, dosud zkrápěla rosa, teď už ale vražedný sluneční kotouč vystoupal na nejvyšší bod své denní dráhy a spaloval všechno pod sebou neúprosným nebeským plamenometem. Divize byla už týden na cestě a nutně potřebovala alespoň den odpočinku. Motorizované složky vytrvale uháněly na východ, aby neztratily kontakt s překotně ustupujícími Rusy, avšak unavení pěšáci, a především koně, táhnoucí dělostřelecké baterie, muniční a zásobovací vozy, polní kuchyně i zařízení mobilních ambulancí, za nimi stále víc zaostávali díky katastrofálnímu stavu ruské silniční sítě; některé jednotky v této chvíli teprve překračovaly řeku Prut na nově ustavené rumunsko-ruské hranici.

Snad jen z nějakého rozmaru germánského boha války Odina vznikla na jihu Ruska velmi příhodná strategická situace, které by bylo hříchem nevyužít. Právě před rokem vtrhli na toto území Rusové, celou Besarábii si přisvojili a začali na Prutu budovat silná pohraniční opevnění. Díky své obvyklé liknavosti však příliš nepokročili, u mnoha plánovaných železobetonových bunkrů zatím vyhloubili pouze základy a umístění četných nedobytných tvrzí dosud označovaly jen dřevěné kolíky zatlučené do hlíny.

Zato na bývalé hranici, kopírující zákruty mohutnějšího Dněstru, už začali demontovat pevnosti Stalinovy linie, nakládat děla a ocelové střelecké věže k transportu do nových postavení. Značně chaoticky přesouvali vojska, munici a zásoby na západ, čímž se stalo,

že místo dvou opevněných pásem neměli ve chvíli, kdy se německá branná moc vydala na pochod, k dispozici vlastně ani jedno. Tedy ne že by se jich armáda, která si už poradila s pevnostním pásmem v Belgii i s halasně vychvalovanou Maginotovou linií ve Francii, musela nějak obávat, bylo však příjemné vědět, že dobývání ruských „maginotek“ bude stát mnohem méně cenné německé krve, než se štáby původně obávaly.

Nebýt vedra, prachu, písku, hmyzu, špíny a únavy, mohl se stát postup skupiny armád v červnu 1941 na východ snadnou procházkou. Ale po týdnu, o dvě stě kilometrů dál a na dohled Stalinovy linie, bylo všechno najednou úplně jinak.

* * *

Meteorologové se jako vždy ošklivě sekli, jejich omyl však mohl být docela dobře způsoben tím, že dosud předvídali počasí pouze v civilizované Evropě, kde se i klima chová podstatně slušněji než v divošských územích na východě. A tak už v okamžiku, kdy do štábu 4. letecké armády dodali optimisticky vyznívající předpověď, vyhlédl na východním obzoru šedočerný mrak, který během slabé půlhodinky vyplnil celou oblohu. Hned na třech stranách se začalo hrozivě blýskat, bouřky postupovaly v kruhu nad pochodujícími jednotkami a dorážely jedna na druhou jako smečka zdivočelých psů. Potom se spustil strašný liják, proměňující úvozové cesty v prudké bystřiny, jimiž se valila voda i bláto, otrhané listí i drobné větve. Podivuhodné na tom bylo, že široko daleko nerostl jediný strom, vítr je sem musel přinést kdoví odkud.

Prudká změna počasí mužstvo potěšila, všichni dychtivě nastavovali tváře šňůrám ledové vody, mnozí se svlékli do půl těla a snažili se ze sebe holými dlaněmi smýt nánosy štiplavého prachu a potu. Někteří si horečně drbali vlasy jako pod sprchou a mumlali k temným nebesům slova díků. Když však déšť nepřestával,

uniformy nasáklly vodou a ztěžkly a holínky se začaly bořit do stále hlubšího bahna, díky se postupně proměňovaly v kletby.

„Hej, ty tam nahoře! To nás chceš utopit nebo co?“

„S kým vlastně seš? S náma, nebo s těma bezbožnejma Ivanama, který ti v jednom kuse bořej tvý nejlepší chrámy Páně?“

Kdosi v chumlu začal falešně zpívat: „Děšť ani hrom, oheň ni led, německý pochod nezastaví,“ nikdo se ale nepřidal. Osamělý hlas znejistěl, zeslábl a po chvílce zmlkl úplně. Bylo slyšet jen odporné čvachtání holínek v blátě a horoucí kletby.

Chůze byla stále obtížnější. Děšť nepolevoval, pochodující holínky, kola a koňská kopyta smísily prach, hlínu a vodu v lepkavou kaši, do níž se další holínky, další kola a kopyta bořily stále hlouběji. Bláto, dosahující zpočátku jen k obšívce podrážek, pohlcovalo nártý a později dosáhlo až do poloviny lýtek. V okamžiku, kdy se jedné muniční káře odporoučelo kolo, se na kolonu začaly zastřelovat sovětské kanony.

Hodit sebou bez váhání k zemi, to se rekruti učí už v prvních týdnech výcviku. Tady však země nepředstavovala pečlivě umetený kasárenský dvůr nebo trávu na cvičišti, ale vysokou vrstvu slizkého bahna. Bláto leželo i po obou stranách cesty, bylo ho tam jen o něco méně. Jak rány dopadaly stále blíž ke koloně, ti, kteří nestačili doběhnout k okrajům, se položili i do vysoké vrstvy břechky na cestě.

Husté provazy deště a opona bílé mlhy z odpařující se záplavy uzavřely celé okolí jako páchnoucí sýr pod skleněným poklopem, co bylo dál než na padesát metrů, jako by přestalo existovat. Najednou se však z šedé clony před kolonou začaly vynořovat zaoblené přídě ruských tanků. Vypadaly jako obrovské velryby, vyvržené běsnícím počasím z moře na souš. Plýtvaly kanonovou municí na dřevěné vozy a ostřelovaly ležící pěšáky z kulometů, naštěstí nedokázaly sklopit kulometnéhlavně dost nízko, aby je olověnou sprškou

zasáhly, a střely s hvízdáním mizely v mlze za kolonou.

Zkušeným veteránům z baterie protitankových děl se podařilo vypřáhnout koně a i v hluboké husté břečce obrátit kanony proti obrněncům; netrvalo dlouho a do ocelových věží začaly bušit výstřely. Stalo se však něco naprosto nečekaného – dosud vždy spolehlivé protitankové granáty explodovaly, aniž by způsobily viditelnou škodu. Jediný úspěšný výstřel připravil vedoucí stroj o pás, takže se kolos začal bezmocně otáčet v blátě. Ostatní jej musely objíždět, proto se poněkud vzdálily od cesty, jinak by ležící pěšáky rozemlely na krvavou kaši.

Tanky pokračovaly v jízdě proti směru německého pochodu a brzy znovu zmizely v mlze. Zatímco většina hrdých příslušníků wehrmachtu dosud ječela hrůzou, našel se jeden statečnější poddůstojník, který se k ruskému tanku šikovně přitočil a otevřeným průzorem řidiče prostrčil dovnitř odjištěný granát. Jeho exploze tank rozhoupala a vybuchující munice uvnitř věže dílo zkázy dokonala. Z průlezu mezi pásy se vykutálela jediná postava, zalitá plameny.

„Nestřílet!“ rozlehl se kolonou něčí autoritativní hlas. „Ať se ten parchant usmaží!“

To se taky stalo. Před tankem, z jehož věže se začal valit mastný tmavý kouř, zůstala ležet ohořelá postava, z černých škvarků spečeného masa probělávaly slonovinově bledé kosti. Zablácené ruce pěšáků odtlačily z cesty zasažené vozy a pomocí několika ojí, použitých jako páky, odvalily zabité koně na stranu. Čtvrt hodiny nato se dal lidský had znovu do pohybu.

* * *

Jak hlášení o ruském výpadu postupovalo jednotlivými úrovněmi velení výš a výš, vzbuzovalo stále více pozornosti. „Strach měl zase jednu velké oči,“ poklepal operační důstojník pluku na blanket hlášení

a ušklíbl se. „Kdyby to byly takové nestvůry, jak se tady píše, naše ztráty by musely být daleko vyšší. Ale pošleme tu zprávu na divizi, poddůstojník Grasser si za ten kousek s granátem zaslouží Železný kříž. Vojáci aspoň uvidí, že se odvaha vyplácí.“

Zpravodajský důstojník divize měl plné ruce práce s úmornými výsledky zajatců, hlášení o tancích mu umožnilo obohatit škálu stále stejných otázek a odpovědí o nové prvky. Nedozvěděl se však nic podstatného, zajatí Rusové mu mohli sdělit pouze to, že ruské tanky jsou „strašně veliké, největší na světě“, a že jich Rudá armáda může nasadit tisíce, protože má zdaleka největší tankový park na světě. Prostí vojáci zkrátka věděli jenom to, co jim v hodinách politické výchovy vtloukali do hlav jejich komisaři.

Nula od nuly pojde, pomyslel si zpravodajský důstojník, ale přesto všechny tyto informace zahrnul do jinak značně stereotypních hlášení o bojové sestavě nepřítele.

Štáb sboru měl zprávy o několika podobných bezhlavých útocích, podniknutých hrstkou obrněnců bez podpory pěchoty, a došel k závěru, že jejich jediným účelem je zpomalit německý útok, aby hlavní ruské síly stačily připravit novou obrannou linii, reorganizovat se a dokončit mobilizaci. „Nakonec se ukáže, že obětovali pár starých křápů, zralých leda tak do šrotu, aby na tom vydělali několik ubohých minutek času,“ převážil ve štábu jednotný názor. „Ale stejně by se měl někdo zajet na ten jejich technický zázrak podívat. Kapitán Buchner je tankista, ať si ten ruský krám prohlídne a vyfotografuje. Kdo ví, k čemu to nakonec může být dobré. Vždycky ten obrázek můžeme poslat novinám ve vlasti; lidi doma ještě moc zničených ruských tanků neviděli.“

Kapitán Buchner odjel se znechuceným výrazem ve tváři. Jeho průzkumný tank stál v dílně a mechanici si dávali s opravou na čas, podle příkazu velitelství sboru se museli bez ohledu na pořadí přednostně věno-

vat těžším strojům. O půl hodiny později však už drmolil do vysílačky tak vzrušeně, že štábní radista stěží rozuměl každému druhému slovu.

„Je to pancéřový kolos... hotový obr! Musí mít snad padesát tun, možná ještě víc! Třípalcový kanon a čtyři kulometry... nic takového my sami nemáme. Jestli jich Rusové mají hodně, dostali jsme se do pěkné...“

„Prosím, opakujte! Nerozuměl jsem!“ uchechtl se radista a podal druhá sluchátka svému kolegovi.

„Říkal jsem, jestli Ivani mají takových tanků hodně, tak jsme se dostali do pěkně *nepříjemné situace*,“ rozpomněl se kapitán Buchner na přednášky o etice v rádiové komunikaci.

„Rozumím. Ještě něco?“

„Ano... to hlavní. Vidím na něm devět... deset zásahů našich protitankových střel. Jenom mu trochu poškrábaly lak, nic víc. Nebýt šťastné trefy do pásu, nic by ho nezastavilo. Potřebujeme tu rychle těžký tahač, aby tu krávu odtáhl; zbrojíři by si měli tohle monstrum prohlídnout co nejdřív.“

„Ano, rozuměl jsem!“ potvrdil radista. „Ještě něco, pane kapitáne?“

„Ne, už nic. Počkám u vraku na odtah. Konec!“

„Konec,“ potvrdil radista, zapsal čas, kdy zprávu přijal, a podal papír spojce. S tímhle nadělením ať si láme hlavu někdo jiný.

* * *

Pravidelná denní porada ve štábu divize měla toho rána daleko k optimistické atmosféře prvních dnů vítězného postupu. „Prší,“ znechuceně konstatoval major Rummel, odpovídající za zpravodajství o nepříteli. „A jak se ukazuje, zdejší deště se pro nás můžou stát větším strašákem než ruské jednotky. Postup a zásobování se úplně utopily v bahně. To, co je na ruských mapách vyznačeno jako dálnice, jsou ve skutečnosti jen velmi ubohé polní cesty.“

V posledních letech jsme tajně nakoupili spousty ruských map, které nám dnes nejsou k ničemu. Možná je za tím obyčejná ruská neschopnost, ale třeba nás taky Ivani pěkně zblufovali. Možná si opravdové dálnice pro změnu vyznačili jako vyšlapané pěšinky od vesnice k vesnici. To zjistíme, až se trochu vyčesí a páni od letecké zbraně se uráčí znovu vzlétnout. Zatím si ale musíme poradit, jak nejlíp budeme umět.

Nejtěžší úkol teď dolehne na průzkumný prapor. Blížíme se k Dněstru, což je sama o sobě dost nepřijemná překážka. Jako by to ještě nestačilo, hned za ním se táhne pevnostní pásmo Stalinovy linie. Obě tyto čáry musíme zdolat co nejrychleji, jen tak se vyhneme těžkým ztrátám. Rus sice ustupuje, ale to jenom proto, aby se ještě před naším příchodem pevně usadil v připravených pevnostech.

Aby získal co nejvíc času, povede boj na zdrženou ještě před Dněstrem. Proto musíme podrobně zmapovat terén, který před námi leží. Pro jediný prapor to bude práce až nad hlavu, každý pluk proto předá našim průzkumníkům k dispozici motocyklovou četou.

A teď dobrý pozor, pánové! Po blufu s mapami tu máme další ruský bluf, pro změnu zbrojní. Kdo z vás se zúčastnil polského tažení nebo si prostudoval poznatky o finské válce, jistě si udělal dost tristní obrázek o ruské bojové vzbě. Ten už ovšem neplatí! Ať už si svoje lepší stroje schovávali jako překvapení nebo je zavedli teprve v posledních měsících, začali proti nám nasazovat nové typy středního a těžkého tanku.

O tom středním vám toho zatím moc neřeknu, snad jen tolik, že na něj naše protitankové 37mm kanony údajně nestačí a padesátky ho zastaví jen přímou palbou zblízka. Těžký tank váží něco mezi čtyřiceti až pětáctýřiceti tunami a má až stomilimetrový čelní pancíř. Kanon má ráži 76.2. Nikomu jistě nemusím vysvětlovat, co to znamená.

Oba tyto typy už Ivani nasadili, zatím vždycky jen několik kusů, to ale neznamená, že si jich proti nám

někde v závětrí nešikují celé stovky. Z toho teď musíme při dalším postupu vycházet. Ode dneška už ani krok dopředu bez dělostřeleckého zajištění. Všude, kde se zakopeme, i kdyby to mělo být jenom na noc, bude třeba položit miny. Ráno je vyhrabeme a pofrčíme dál, ta půlhodinka práce navíc nikoho nezabije a za trochu jistoty nám stojí.

A teď ještě poslední bod, pánové! Velitelství sboru vyhláší soutěž na polapení ruského středního tanku – zatím mu budeme říkat Přízrak. Pokud se někomu podaří dostat nepoškozený stroj, vyslouží si Železný kříž a dovolenou ve vlasti. Proto: Šťastný lov! Nějaké dotazy? Ne, takže v osm hodin a dvacet šest minut německého letního času dnešní poradou končím.“

KAPITOLA 2

Příkaz odeslat k průzkumnému praporu po motocyklové četě si ve všech plucích divize vyložili po svém: jako vítanou příležitost zbavit se svých nejhorších potížitů, drzounů, lemplů, ulejků a dalších „čísel“, poškozujících dobré jméno jednotky a naleptávajících morálku ostatních. U kulometné roty 2. pluku se stal jasným kandidátem na převelení vrchní střelec Erich Breitner, osmnáctiletý dobrovolník s nevinným dětským obličejem, známý dovedností, s níž se dokázal vykrotit z každé nepříjemné povinnosti a průšvihů a na druhé straně vyčenichat sebemenší příležitost, jak si polepšit, být první u toho, když se někde něco rozdávalo, a poslední při rozdělování úkolů.

Někdejší berlínští uličníci totiž dovedli odjakživa skvěle vybruslit z jakýchkoli střetů s dospělými, přísnými učiteli, hlídači parků i s uniformovanými strážci zákona. Malou ukázkou svých schopností Erich předvedl hned prvního dne, kdy dorazil spolu s dalšími posilami k útvaru. Nasupený náčelník štábu procházel plukovní spisovnou a pohled na Erichovu bradu, na níž po dvoudenní cestě začaly rašit jemné nazlátlé chloupky, ho ještě víc rozběsil. „Jak to, že jste si sem dovolil vstoupit neoholený?“ vyprskl jako křeček.

„Poslušně hlásím, já se *dosud* neholím,“ odpověděl Erich s pohotovostí, na jakou by se nezmohl ani nejostřílenější mazák s metr dlouhým záznamem trestů.

Náčelník štábu překvapeně zamrkal a pod nevinným pohledem Erichových blankytných očí znejistěl.

„Ach tak, to je ovšem něco jiného,“ zabručel skoro otcovsky. „Jste dobrovolník?“

„Ano prosím, pane majore. Přihlásil jsem se, abych pomohl vlasti v těžkých časech.“

„Aha, ovšem, výborně! No tak... pokračujte.“

Majorův hněv na celý svět zmizel, jako by dusné povětrí kasáren provanula neviditelná andělská křídla. Dokonce měl – což bylo pouhé dva týdny před zahájením tažení do Řecka téměř neuvěřitelné – po celý zbytek dne dobrou náladu. Národněsocialistické hnutí je tím nejlepším lékem, jaký mohl Vůdce nemocnému Německu naordinovat, říkal si. Svět táhne tam, kam jdou mladí, a naše mládež stojí stoprocentně za Vůdcem. Proto se nám všechno podaří, a velmoci, vedené starými politiky bez jiskry, skončí na smetišti. Co může být lepším důvodem k optimismu než oddaní mladíci jako ten chlapec ve spisovně?

O několik dní později zastavil major Bülow rotu, pochodující ze cvičiště. Přepadové kontroly byly jeho specialitou a řev na vojáky, kteří se třeba jen rozepnutým knoflíkem nebo povoleným opaskem provinili proti výstrojní kázni, mu pomáhal uvolnit stálé napětí, jemuž byl vystaven. Majorův přísný pohled, pátrající po závadách, se zastavil na střelci Breitnerovi, hrbícím se pod tíhou pěchotního minometu. „Tak jak se vám u nás líbí, dobrovolníku Breitnere?“ zeptal se neobvykle mírným tónem.

„Děkuji, pane majore. Nemohu si stěžovat.“

To byla klasická odpověď německého pěšáka, náčelník štábu však už zapomněl – nebo to možná nikdy ani nevěděl –, že k ní každý voják v duchu připojuje ještě dodatek: „Ona by mi taky byla každá stížnost prd platná.“

Major se usmál a pokýval hlavou. „No výborně! Tak jen pokračujte.“

Šikovatel s ulehčením zavelel k dalšímu pochodu, zatímco velitelé družstev horečně přemýšleli o neobvyklém úkazu, který právě zažili. Major Tygr dnes vůbec neřval, a dokonce laskavě promluvil s příslušníkem mužstva... To nebude jen tak samo sebou!

Breitner musí mít nějakou protekci, na toho si bude třeba dávat pozor.

A protože k pluku dorazil teprve s posledními doplňky před několika dny, ty podezřavější dokonce napadlo, že jim političtí důstojníci nasadili do mužstva špiona, který má podávat informace o smýšlení vojáků a o všem, co se mezi nimi šustne.

„Ukažte, teď to vezmu zase já,“ přitočil se k Erichovi svobodník Gielle a natáhl se po minometu.

„To je dobrý, to už vydržím,“ odpověděl Breitner.

„Nemluvte hlouposti, vojáku! Ve wehrmachtu se odjakživa o všechno dělíme rovným dílem. To už jste snad poznal, ne?“

„Samozřejmě, pane svobodníku!“ odpověděl Breitner a zatvářil se, jako by kousl do citronu. Jako ve všech armádách na světě, i ve wehrmachtu dopadalo toto dělení – alespoň pokud byli v kasárnách – tak, že na nováčky připadala většina povinností a na délesloužící většina výhod. Jenže s tím se stejně nedalo nic dělat.

* * *

Řecké tažení trvalo pouhé tři týdny, i ty ale stačily k tomu, aby se střelec Breitner proslavil několika statečnými činy. V kasárnách, kde panoval přísný řád, se nesmírně nudil a tvrdě vyžadovaná poslušnost v něm probouzela sklony k anarchismu. To se však po překročení řeckých hranic změnilo, skutečná válka se pro něj stala nejnapínavějším dobrodružstvím, jaké dosud zažil.

Při dobývání pevnůstky na hranicích s Bulharskem se dokázal připlížit na pouhých třicet metrů ke kulometné střílně, bránící všem pokusům o zteč; přinutil kulometníky držet hlavy u země, dokud se ženistům nepodařilo umístit na střeše bunkru nálož a poslat jeho posádku ke všem čertům. Při přechodu ledové horské říčky překonal její prudký tok jako první a přetáhl na protější břeh lano, pomocí něhož se přebrodili i neplavci, obávající se vody víc než nepřítele.

Za statečný boj na linii severně od Olympu ho chtěl velitel čety navrhnout k vyznamenání, než ale stačil předat návrh výš, přistihl Ericha při šacování zabitého anglického důstojníka. Erich doufal, že najde anglické cigarety nebo aspoň čokoládu, poručíku Merckovi však řekl, že hledá Angličanovy dokumenty, aby je mohl předat armádní rozvědce. Dobrý a špatný čin se navzájem anulovaly, a protože toho dne padl jeden z nejzkušenějších kulometníků, poručík Ericha dočasně povýšil na vrchního střelce – zlomyslně si totiž řekl, že přenášení těžké zbraně mladíka připraví o podstatnou část přebytečné energie.

Druhého dne se Angličané pokusili obnovit ztracené pozice překvapivým protiútokem. Vyrazili bez dělostřelecké přípravy v okamžiku, kdy do německých zákopů dorazili jídlonoši s teplou večeří, a nebýt nového vrchního střelce, překvapení se jim málem podařilo. Erich se dosud sžíval s přidělenou zbraní a právě se cvičil v odhadu vzdáleností a zaměřování, když se před ním objevila hustá rojnice s talířovými přilbami, které zapadající slunce zbarvilo do růžova.

Dlouhou dávkou smetl asi osm útočníků a pak se mu podařilo zasáhnout důstojníka, který v běhu dosud hvízdal na signální píšťalku. Angličané popadali k zemi, ale nevydrželi zuřivou palbu německých vojáků, rozhněvaných, že museli odložit ešusy se slibně vonící koňskou sekanou a vařenými brambory; mnoho misek se přitom překlátilo na dno zákopu a do mnoha dalších napadaly kamínky a hlína.

Za tuto pohotovou akci se Erichovo dočasné povýšení proměnilo v trvalé a kulometu se už nezbavil. Později se nikdo nedokázal upamatovat, jak se to vlastně stalo, ale Erichovi se o kulomet starala celá četa. Se zkroušeným výrazem nosil jednotlivé součástky zkušenějším vojákům, aby mu poradili, jak je má očistit od plynových spalin a jak je chránit před rží, až se z toho nakonec stal zvyk.

Příjemné řecké klima přímo vybízelo k večernímu

společenskému posezení pod širým nebem. Pokud se někde shromáždil větší hlouček, mohli jste se spolehnout, že v jeho středu bude sedět Erich, vyprávějící zábavné historky ze života berlínských uličníků. Příhody o tom, jak parta vyzrála na příliš horlivého policajta, majitele kina nebo ovocné zahrady, muže bavi-ly, tím spíše, že jim vyprávěč dokázal vtisknout vzrušující kolorit milionové metropole, která se už brzy měla stát nejdůležitějším městem světa.

Většina mužů v Berlíně nikdy nebyla, nikdy nejela tramvají, neznala přepychové kinosály s plyšovými sedadly, v nichž se promítaly americké filmy o kovbojích, velké stadiony, odkud i nejproslulejší anglická fotbalová mužstva odjížděla s potupným výpraskem; o velkolepých vojenských přehlídkách před Vůdcem ani nemluvě. Brandenburskou bránu a třídu Unter den Linden znali alespoň z obrázků, neměli však ani tušení o úzkých středověkých uličkách a pavlačích, o temných zákoutích plných tajemství, o půdách a kůlnách, kde se scházely klukovské party, snily o budoucích dobrodružstvích a přísahaly si věrnost na věčné časy.

Tu a tam Erich skutečnost trochu vyšperkoval a zamlčel několik činů, které jemu ani partě nesloužily příliš ke cti, kdykoli však nějaký kverulant vyrukoval s pochybnostmi, jestli se všechno odehrálo opravdu přesně tak, jak jim líčí, většina mu okamžitě doporučila, aby držel klapačku nebo táhl jinam – právě ta bezstarostná klukovská drzost přizdobená nadsázkou muže okouzlovala. A aby vojáci neseseděli jen tak (to kdyby se snad k vyprávění přichomýtl nějaký důstojník), Erich posluchačům nenápadně rozdál kulometné součástky nebo nejrůznější propriety své výstroje a každý tomu zábavnému benjamínkovi roty celkem ochotně pomohl splnit nezbytné denní povinnosti.

Po řeckém tažení stáhli divizi do Rumunska, kde se měla připravit na bleskovou kampaň proti Rusku. Lhůta byla šibeniční, přiznávali političtí důstojníci, školící mužstvo, na druhou stranu se však nejednalo o soupeře, k němuž by musel mít zatím vždy vítězný wehrmacht nějaký respekt. Zásoby potravin a munice byly propočítány na osm týdnů, to ale pouze proto, aby v rychle poražené zemi zůstalo dost rukou, které by budoucím zajišťovacím posádkám na čáře Archangelsk – Astrachaň pomohly vybudovat stálá opevnění Východního valu a vojáci se stačili vrátit ještě včas, aby většina z nich mohla strávit vánoční svátky se svými rodinami.

Mezi doplňky, které měly nahradit padlé a raněné z řeckého tažení, objevil vrchní střelec Erich Breitner hotový poklad, statné dvoumetrové chlapisko s laskavou duší malého dítěte. Karl Habermann sedlačil v Adlershofu, oženil se a měl dvouletou dceru, když si na něj vlast vzpomněla a povolala ho do služby. Stýskalo se mu a denně posílal domů sáhodlouhé dopisy, byl ale na štíru s gramatikou i rukopisem – přes všechnu snahu se některá jeho písmena i celá slova vůbec nedala rozluštit.

Erich si ke Karlovi přisedl hned první večer, protože sedlák si z domova přivezl slušnou zásobu vlastnoručně vyuzených klobás. Obr vzdychal a s jazykem vyplazeným námahou se snažil manželce popsat první dojmy z nového působiště. Inkoustová tužka se v jeho velké dlani ztrácela jako jehla v prstech švadleny, často ji olizoval, aby bylo písmo zřetelnější, potom však ještě vlhké řádky rozmazával, když je po sobě četl a přejížděl po napsaných slovech prstem.

„To je děs,“ pokýval Erich soucitně hlavou a Karl k němu vděčně vzhlédl.

„To bys mě musel vidět ve škole! Každý učitel mě posadil do oslovský lavice a kamarádi po mně házeli všelijaký svinstva, že přes mě nevidí na tabuli; už tenkrát sem byl největší ve třídě. Musel sem sedět trochu